

מסע לסוף העולם; מבט חדש על אגדות רבה בר בר חנה

צבי ברנשטיין

הקדמה

אגדות רבה בר בר חנה הן מהמפורסמות והמשונות ביותר בכל התלמוד. חכמי התלמוד בחרו למקם אגדות אלה במסכת בבא בתרא בפרק 'המוכר את הספינה' (דפים עג"עד), כיוון שבימי קדם הזכירה ספינה מסעות לעולמות אקזוטיים.

יורדי הים באגדות עשי מלאכה במים רבים.
המה ראו מעשי ה' ונפלאותיו במצולה.

(תהלים קז, כג"כד)

באגדותיו של רבה בר בר חנה מתוארים מסעות מסוג זה. כמו בכל אגדות חז"ל, משוקעים גם בהן מסרים שחכמינו רצו להנחיל לדורות הבאים. בשנה שעברה זכינו לסיים את מסכת בבא בתרא במסגרת לימודי הדף יומי. אנצל הזדמנות זו כדי להסתכל מחדש על המסרים שהעבירו אלינו חז"ל באמצעות אגדות אלה. מאמר זה בא להוסיף נדבך על הפירושים הקלאסיים שבהם התפרשו אגדות אלה, ולהבהיר את רעיונותיהם של חז"ל בכליו של הדור שלנו.

ים ומדבר

בפרק 'המוכר את הספינה' מסופר על יותר מחמשה עשר מסעות וחוויות של רבה בר בר חנה. ניתן להבחין שחלק מן הסיפורים מתרחשים בים וחלקם מתרחשים במדבר. אדגים סיפור המתרחש בים:

ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא [=פעם אחת] הוה קא אזלינן בספינתא [=היינו הולכים בספינה], וחזינן ההוא כוורא, דיתבא ליה חלתא אגביה [=וראינו אותו דג, שחול ישב לו על גבו] וקדח אגמא עילויה [=וצמח עשב עליון]. סברינן יבשתא היא [=חשבנו שזוהי יבשה, (אי)], וסלקינן ואפינן ובשלינן אגביה [=ועלינו (עליו) ואפינו ובישלנו על גבו] וכד חם גביה אתהפיך [=וכאשר התחמם – גבו התהפך]. ואי לאו דהוה מקרבא ספינתא הוה טבעינן [=ואילו היינו קרובים לספינה (שהצילה אותנו), היינו טובעים].

(בבלי, בבא בתרא עג ע"ב)

בפירושו לאגדה זו אומר המהרש"א שהדג הוא המזל של חודש אדר.¹ צד אחד של הדג פונה לכיוון החורף המרמז על הגלות הקשה, והצד השני פונה לכיוון האביב ולעבר חודש ניסן הרומז לגאולה. בגלל קרבתו של חודש אדר לחודש ניסן, לפעמים מתעוררת אשלייה שהגאולה קרובה מאוד, ואין עוד צורך לצפות לישועה. יהודי שושן הרגישו נוח בגלות. הדבר מגולם בסיפור בעלייה על האי. שם הם נהנו מסעודת אחשוורוש, המיוצגת בבישולים ובאפייה על גב הדג, ונענשו - חודש ניסן הפך מחודש הגאולה לחודש של פורענות - המן הפיל את הפור בחודש ניסן,² והגזירה יצאה בחודש ניסן.³

הים מסמל את הגלות על תהפוכותיה, משבריה וגליה, העולים והיורדים. סיפורים אחרים של רבה בר בר חנה מתרחשים במדבר. המדבר מסמל את ההמתנה לגאולה ואת הציפיה לישועה. נביא שתי דוגמאות:

ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה קא אזלינן במדברא [=פעם אחת היינו הולכים במדבר]. וחזינן הנהו אווזי [=וראינו אותם אווזים] דשמטי גדיפיהו משמנייהו [=שנשמטו כנפיהם (מורב) שומנם]. וקא נגדי נחלי דמשחא מתותיהו [=והיו נמשכים נחלי שמן מתחתיהם]. אמיינא להו: אית לן בגוייכו חלקא לעלמא דאתי [=אמרת לי להם: "האם יש לי בכם חלק בעולם הבא"]? חדא דלי גדפא [=אחד הרים את הכנף], וחדא דלי אטמא [=ואחד הרים את הרגל]. כי אתאי לקמיה דרבי אלעזר, אמר לי: עתידין ישראל ליתן עליהן את הדין [=כאשר הובא (הסיפור הזה) לפני רבי אלעזר, הוא אמר לי שעתידים ישראל להיענש בגללם]. (שם)

1 באסתר רבה ז נדרש שהמן בחר את חודש אדר, מכיוון שהוא לא מצא זכות לכלל ישראל הקשורה לדגים, מזלו של חודש זה.
2 בחדש הראשון הוא חדש ניסן בשנת שמיים עשרה המלך אחשוורוש הפיל פור הוא הגורל לפני המן מיום ליום ומחדש לחדש שנים עשר הוא חדש אדר (אסתר ג, ז).
3 זיכרון ספרי המלך בחדש הראשון בשלושה עשר יום בו נכתב קל אשר צוה המן אל אחשדרפני המלך ואל הפחות אשר על קדינה ומדינה ואל שרי עם ועם קדינה ומדינה ככתבה ועם כלישו בשם המלך אחשוורוש נכתב ונחתם בטבעת המלך (אסתר ג, יב).

זהו אחד הסיפורים המשונים ביותר בין סיפוריו של רבה בר בר חנה. ניעזר שנית במהרש"א כדי להבין את תוכנו. האווזים רומזים לשכרו של עם ישראל, שנצבר במשך הדורות בעקבות זכויותיו הרבות. לשאלתו של רבה בר בר חנה: "כיצד אוכל לזכות בשכר זה?" עונים האווזים: "אין די בלימוד התורה. יש לעשות גם מעשים טובים". כנף האווז ורגלו מרמזות שיש צורך לעשות גם מעשים טובים כדי לזכות בגאולה.

נעבור לסיפור נוסף המתרחש במדבר. בשלב מסוים התלווה אל רבה בר בר חנה טעייא, כלומר ישמעאלי, שהראה לו מקומות נפלאים:

אמר לי [הישמעאלי]: תא אחוי לך מתי מדבר [=בוא, אראה לך את יוצאי מצרים שמתו במדבר]. אזלי. הזיתניהו [=הלכתי. ראיתי אותם], ודמו כמאן דמיבסמי וגנו אפרקיד [=והם נראו שתווי יין, ושכבו על גבם]. והוה זקיפא ברכיה דחד מינייהו [=ואחד מהם הרים את ברכיו], ועייל טייעא תותי ברכיה, כי רכיב גמלא וזקיפא רומחיה ולא נגע ביה [=ונכנס הישמעאלי תחת ברכיו ברכיבה על הגמל, וחרבו זקופה (בידו), ולא נגע בו]. פסקי חדא קרנא דתכלתא דחד מינייהו [=התכתי כנף (מארבע כנפות הציצית, ובה פתיל) תכלת מאחד מהם], ולא הוה מסתגי לן [=ולא יכולנו לזוז]. אמר לי [הישמעאלי]: דלמא שקלת מידי מינייהו אהדריה [שמא לקחת משהו מהם? החזירהו], דגמירי דמאן דשקיל מידי מינייהו לא מסתגי ליה [=שלמדנו, שמי שלוקח חפץ מהם, אינו יכול ללכת]. אזלי, אהדרתיה [=הלכתי, החזרתיו] והדר מסתגי לן [=ושוב יכולנו ללכת].

כי אתאי לקמיה דרבנן, אמרו לי: כל אבא חמרא, וכל בר בר חנה סיכסא [=כאשר הגעתי לפני החכמים, אמרו לי: אתה חמור וטיפש]! למאי הלכתא עבדת הכי, למידע אי כבית שמאי אי כבית הלל [=לצורך איזו הלכה עשית כך, (כלומר חתכת את הציצית), כדי לדעת אם ההלכה נפסקה כבית שמאי או כבית הלל]? איבעי לך למימני חוטין ולמימני חוליות [=היית צריך לספור את החוטים ולספור את החוליות (אילו ביקשת לדעת לפי מי מהם ההלכה)].

(שם, עג ע"ב יע"ד ע"א)

במספר מקומות בדברי חז"ל מסופר כי לעתיד לבוא ייכנסו מתי המדבר לארץ ישראל.⁵ כאן הם מתוארים בשלב ההמתנה. הם נראים שתווי יין, מכיוון שהם בטוחים שהם תיקנו את הטאם, והם מחכים בסבלנות לגאולה.

כך מובא בפרקי דרבי אליעזר לגבי מתי המדבר:

ר' פינחס אומר כל אותו הדור ששמעו קולו של הקב"ה בהר סיני זכו להיות כמלאכי השרת ולא משלו בהם לא כינים ולא ראו טיפת קרי בחייהם ובמותם לא שלטה בהם רימה ותולעה אשריהם בעולם הזה, ואשריהם בעולם הבא ועליהם אומר הכתוב "אשרי העם שככה לו".

(פרקי דר' אליעזר, פרק מא)

4 בית שמאי ובית הלל נחלקו בשאלת מספר חוטי הציצית שיש להטיל בבגדו: לפי בית שמאי יש צורך בארבעה חוטים, ולפי בית הלל די בשלושה חוטים. בשאלה מדוע דווקא כאן נפסקה ההלכה כבית שמאי, דנתי במאמר "מצות ציצית בהלכה ובאגדה", חיידושי תורה@NDS תשס"ט.

5 כך נאמר במדרש: "אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: באיזה פנים אתה מבקש ליכנס לארץ? משל לרועה שיצא לרעות צאנו של מלך, ונשבת הצאן. ביקש הרועה ליכנס לפלטרין של מלך. אמר לו המלך: אם את נכנס עכשיו, מה יאמרו חבריך? שאתה השבית הצאן. אף כאן אמר לו הקדוש ברוך הוא למשה: שבתך הוא שהוצאת ששים רבוא וקברת במדבר, ואת מנינס דור אחר? עכשיו יאמרו: אין לדור המדבר חלק לעולם הבא. אלא תהא בצדן ותבוא עמך, שנאמר (דברים לג) 'ויתא ראשי עם צדקת ה' עשה' – לך כתיב 'לא תביא את הקהל הזה' אלא שיצא עמך" (במדבר רבה יט, יג).

וכך כותב ר' חיים בן עטר בפירושו למילים "ופגריכם אתם יפלו במדבר הזה":

עוד נראה שיכוין לומר, שמלבד שיפלו פגריהם כמו שאמר למעלה, פירוש שיפלו פגרים מתים, אמר עוד שהגופות גם כן תהיה להם נפילה במדבר שיהיו ביד ס"מ, שר המדבר, שאין לך נפילה גדולה מזו, כידוע ליודעי מדע, ולזה דקדק לומר "ופגריכם אתם יפלו", שאחר שקראם פגרים אמר יפלו, ואם על המיתה הוא אומר היה לו להקדים הנפילה שהיא הסוכבת בהם שם הפגר, וכמו שאמר למעלה יפלו פגריכם, אלא ודאי על השפלת ונפילת הגופות אחר מיתה הוא אומר.

(פירוש אור החיים לבמדבר יד, לב)

אין לנו עסק בנסתרות, ובכל זאת עולה מדברי בעל 'אור החיים', שעונשו של דור המדבר נמשך גם לאחר שמתו - גופותיהם נמסרו לס"ם. זוהי אפוא הסיבה לתיאור גופותיהם של דור המדבר בתנוחה זו - כשברכיהם זקופות כלפי מעלה - לאחר שנתכפר חטאם ולאחר שנשתחררו מהס"ם, שבידו ניתנו.

בסיפור זה אנחנו רואים את המתנתם של אנשים הבוטחים בעצמם, אנשים השמחים בכפרת עוונם. בסיפור הקודם היינו עדים להמתנה מסוג אחר, המתנה מיוסרת. האווזים סובלים בהמתנתם לזמן הגאולה, והשמן מעיק על כנפיהם. אגדה זו נכתבה כבר לפני יותר מאלף וחמש מאות שנה. ניתן לחשב כמה אווזים אלה סובלים היום, כאשר נוספו כל זכויותיהם של ישראל במשך אלף וחמש מאות השנים שנצטברו מאז. שני הסיפורים מתרחשים במדבר - מקום המסמל מסע ארוך לעבר הגאולה העתידית.

מה פשר תגובתו של רבי אלעזר לסיפור, "עתידין ישראל לתת עליהם את הדין"? נראה כי עולה מכאן מסר אל הדורות הבאים - כאשר יצטברו זכויות רבות כל כך לישראל, בשלב מסוים יהיה עליהם לעשות מעשים בעצמם - במקביל להרמת הכנף והרגל - כדי להביא את הגאולה. אז יתאפשר למשוח זכויות מ"בנק השמן" שהצטבר. הדבר תלוי בכלל ישראל. עם ישראל הוא שיצטרך לבצע את הפעולות הנדרשות כדי לקדם את הגאולה, ואם לא יעשו זאת בניו, הם "עתידין לתת עליהם את הדין".

המסע לסוף העולם

סיפור נפלא נוסף מספר על המסע לסוף העולם. זה לשון הגמרא:

אמר לי [הישמעאלי]: תא אחוי לך היכא דנשקי ארעא ורקיעא אהדדי [=בוא ואראה לך היכן הרקיע והרקיע נושקים זה לזה]. שקלתא לסילתאי אתנחתא בכוותא דרקיעא [=הנחתית את סלי בחלון הרקיע]. אדמצלינא בעיתיה ולא אשכחיתה [=עד שהתפללתי, חיפשתי ולא מצאתי]. אמינא ליה: איכא גנבי הכא [=אמרתי לו: יש כאן גנבים]! אמר לי: האי גלגלא דרקיעא הוא דהדר [=גלגל הרקיע הוא שחוזר]. נטר עד למחר הכא ומשכחת לה [=חכה עד מחר כאן ותמצאנו].

(בבלי, בבא בתרא עד ע"א)

סיפור זה בנוי על התפיסה הקדומה של מבנה היקום, שרווחה עד סוף ימי הביניים. לפי פטולמאס, היקום הוא מקבץ גלגלים המסתובבים סביב כדור הארץ.⁷ זוהי תפיסה גיאוצנטרית. היום ידוע שכדור הארץ אינו נתון במרכז המערכת, ושהוא סובב סביב השמש.

כיצד אפוא נסביר את הסיפור? התשובה לכך פשוטה היא. ברור שרבה בר בר חנה נסע למקומות נפלאים רבים וראה דברים יוצאי דופן. אבל ברור שמעבר למסעות הפיזיים שבהם עובר אדם ממקום למקום, והמראות האקזוטיים שהוא רואה, קיימים גם מסעות אינטלקטואליים ומסעות אל תוך הנפש. בני ישראל שנסעו במשך ארבעים שנה במדבר, עברו במקביל למסע הפיזי גם מסע נפשי. היה זה תהליך של התבוננות מעמיקה בחטאם ובתיקון שהיה מוטל עליהם לתקן. רק לאחר מסע נפשי כזה, הם היו מוכנים להיכנס לארץ ישראל. הם נדרשו להמתין בסבלנות עד שיבשילו לכך.

כאשר איינשטיין ניסח את תורת היחסות שלו, הוא יצא למסע. כדי להוכיח שיש קשר בין כוח המשיכה וכוח התאוצה הוא יצא במעלית אל מחוץ לאטמוספירה של כדור הארץ. הוא שלח תאומים לחלל במהירויות שונות כדי להוכיח שהזמן עובר לאט יותר במהירויות גבוהות. אלא שבמציאות איינשטיין לא זז ממקומו. היו אלה מסעות אינטלקטואליים - שהתקיימו בתודעתו בלבד - ונועדו להבהרת השיטות המדעיות, להמחשתן ולהוכחתן.

גם רבה בר בר חנה יצא למסע כזה. הוא הגיע ל"סוף העולם", כדי להבין את משמעותה של התיאוריה הרווחת בתקופתו ואת השלכותיה. היום נשמע סיפור מסעו מגוחך, אבל הוא נוצר בתודעתו של מדען רציני שביקש לעמוד על מבנה היקום. המסע של רבה בר בר חנה אינו רציני פחות מהמסע שערך איינשטיין כדי לגלות הבנות חדשות במבנה היקום.

משמעות התכלת

בסיפורים אחדים הקשורים לדור המדבר מופיעה התכלת בתפקיד מרכזי. כך מסופר במדרש:

"ויקח קרח" – מה כתיב למעלה מן הענין? (במדבר טו) "ועשו להם ציצית". קפץ קרח ואמר למושה: טלית שכולה תכלת, מהו שתהא פטורה מן הציצית? אמר לו: חייבת בציצית! אמר לו קרח: טלית שכולה תכלת אין פוטרת עצמה, ארבע חוטין פוטרות אותה? בית מלא ספרים, מהו שיהא פטור מן המזוזה? אמר לו [מושה]: חייב במזוזה! אמר לו [קרח]: כל התורה כולה, רע"ה פרשיות, אינה פוטרת את הבית, פרשה אחת שבמזוזה פוטרת את הבית? אמר לו [קרח]: דברים אלו לא נצטוית עליהן, ומלבד אתה בודאן.

(במדבר רבה יח, ג)

אדם לובש בגד כדי לשמור על כבודו. מצוות ציצית מסמלת הכנעה לפני הקדוש ברוך הוא. היא מעין הסימן בבגדו של העבד, המראה שהוא שייך לרבו.⁸ דור המדבר בא על תיקונו באמצעות מצוות ציצית, המבטאת הכנעה למשה רבינו ולתורתו, ובזכותה יגיע לארץ ישראל.

7 פטולמאס היה אסטרונום ומתמטיקאי שפעל במאה השנייה במצרים. ספרו, "Almagest" הוא הספר היחיד שנשאר מאותן תקופות קדומות, ובו תיאור מפורט של מבנה היקום לפי הפילוסופים היווניים, שאומץ גם על ידי אריסטו. הרמב"ם בהלכות יסודי התורה, פרקים ג"ד, מתאר את מבנה היקום לפי שיטת פטולמאס. ראה גם מורה נבוכים בתרגומו של פרופסור שוורץ, פרק א, הערה 17 (מהדורת אוניברסיטת תל אביב 2002). וראה Wikipedia ערך Ptoelmy.

8 ראה 'אור החיים' לסוף פרשת שלח, וכן במאמרי, "מצות ציצית בהלכה ובאגדה", חידושי תורה NDS@ שנת תש"ע.

מיקומן של אגדות רבה בר בר חנה במסכת בבא בתרא

אגדות רבה בר בר חנה מופיעות במסכת בבא בתרא. בדרך כלל יש קשר בין תוכן האגדות לבין מיקומן במסכת מסויימת.⁹ מסכת בבא בתרא עוסקת בדיני ממונות. המשנה האחרונה במסכת מביאה את מימתו של רבי ישמעאל:

אמר רבי ישמעאל: הרוצה שיחכים יעסוק בדיני ממונות, שאין לך מקצוע בתורה יותר מהן, והן כמעין הנובע. והרוצה שיעסוק בדיני ממונות, ישמש את שמעון בן ננס.

(בבלי, בבא בתרא קעה ע"ב)

המהרש"א מעיר, ששמעון בן ננס לא נסמך לרב, ולכן לא קראו לו רבי שמעון בן ננס. במסכת בבא מציעא מסביר המהרש"א את הכלל "הלכה כשמואל בדיני" בצורה דומה. זה לשון הגמרא במסכת בבא מציעא:

שמואל ירחינאה אסייה דרבי הוה [=שמואל האסטרונום היה רופאו של רבי]. חלש רבי בעיניה [=חלה רבי בעיניו]. אמר ליה [=שמואל]: אימלי לך סמא [=אכין לך תרופה]. אמר ליה: לא יכילנא [=איני יכול (לסבול את התרופה)]. – אשטר לך משטר [=אכין לך משחה]. אמר ליה: לא יכילנא [=אמר לו (רבי): איני יכול]. הוה מוטיב ליה בגובתא דסמני תותי בי סדייה, ואיסיי [=שמואל הכניס את התרופה בתוך בקבוק קטן, והניחו מתחת לכרית של רבי, והוא התרפא]. הוה קא מצטער רבי למסמכיה [=רבי השתדל להסמיכו], ולא הוה מסתייעא מילתא [=ולא הסתייע הדבר]. אמר ליה: לא לצטער מר [=אמר לו (שמואל): אל תצטער, רבי], לדידי חזי לי סיפרא דאדם הראשון [=הראו לי את ספרו של אדם הראשון (ובו מתוארים כל הדורות)], וכתבי ביה: שמואל ירחינאה [=וכתוב בו: שמואל האסטרונום].

(בבא מציעא פה ע"ב)

המהרש"א מזכיר כי אף על פי ששמואל לא קיבל הסמכה, לפי כללי הפסיקה, ההלכה בדיני ממונות נקבעת כמותו. בית הדין של דיני ממונות צריך להדגיש את אפשרות הפשרה בין בעלי הדין,¹⁰ והדבר דורש חכמה רבה ושכל ישר. המהרש"א כותב שלמי שהוסמך יש שני יתרונות: ראשית, הוא יכול לפסוק באיסור והיתר, ושנית, אם טעה בדיני ממונות - הרי הוא פטור מלשלם.¹¹ שמואל היה כה חכם, שמעולם לא טעה. ההלכה נפסקה אפוא כשמואל, למרות שלא הוסמך, שכן בדיני ממונות ניתן לפסוק רק על פי השכל הישר בלבד.

9 כך האגדות הקשורות לחורבן בית המקדש מרוכזות במסכת גיטין, משום שהחורבן משול לגט שהקדוש ברוך הוא נותן לישראל. ראה במאמרי "הויכוח בין רבי יהושע בן חנניה וחכמי אטונה", חידושי תורה@NDS תשס"ו.

10 ראה בבלי, סנהדרין ו ע"ב, והרמב"ם, הלכות סנהדרין כב, ד, הפוסק כרבי יהושע בן קרחא שמצווה לבצוע, כלומר לפשר בין בעלי הדין.

11 ראה בבלי, סנהדרין לג ע"א: "דן את הדין, ויזה את החייב חייב". בהמשך העמוד מסופר על כך שרבי טרפון טעה בדין, ורבי עקיבא פטרו, מכיוון ש"כל המומחה לרבים פטור מלשלם".

עם זאת, קיימים בתורה תחומים שלמים שאינם נשענים על השכל הישר בלבד. בענייני האמונה והמוסר אין די בכלי השכל. יש בהם דברים מופשטים שעליהם להישאר מופשטים, בלא להמחישם, כמו הרעיון המשיחי, האמונה בגאולת ישראל והשכר בעולם הבא. נושאים אלו ניתן ללמד ולהנחיל בצורה מופשטת ועל ידי רמזים. כלי התפיסה שלהם הם אינטואיטיביים, 'חוש הריח'¹² ולא דווקא כלי השכל האנושי.

נסיים באגדה נוספת על רבה בר בר חנא והטייעא:

ואמר רבה בר בר חנה: זימנא חדא הוה קא אזלינן כמדברא [=פעם אחת הלכנו במדבר] ואיתלוי בהדן ההוא טייעא דהוה שקיל עפרא ומורח ליה [=והתלווה אלינו אותו ישמעאלי, שהיה לוקח עפר ומריחן]. ואמר הא אורחא לדוכתא פלן והא אורחא לדוכתא פלן [=ואמר (הישמעאלי): דרך זו למקום פלוני, ודרך זו למקום פלוני]. אמרין ליה: כמה מרחקין ממיא [=אמרנו לו: כמה רחוקים אנו ממים]? ואמר לן: הבו לי עפרא [=ואמר לנו: תנו לי עפר]. יהיבנן ליה ואמר לן תמני פרסי [נתנו לו, ואמר לנו: שמונה פרסאות]. תנינן ויהיבנן ליה, אמר לן: דמרחקין תלתא [=חזרנו ונתנו לו. אמר לנו: שרחוקים אנו שלוש פרסאות]. אפכית ליה ולא יכולית ליה [=הפכתי לו (סוגים שונים של עפר) ולא יכולתי לו (לא הצלחתי לבלבל אותו)]

(בבא בתרא עג ע"ב)

דווקא הטייעא, בעל חוש הריח המפותח כל כך, הוא שליווה את רבה בר בר חנה למקומות אלה.

רובה הגדול של המסכת עוסק בדיני ממונות, הנקבעים על פי השכל הישר. אולם דוקא במסכת הזאת מופיעות האגדות המופשטות ביותר, כדי ללמדנו שיש דברים שבהם יש להפעיל חושים אחרים ומתודולוגיות אחרות. אלו הם הרעיונות הקשורים לגאולת ישראל ולתקופת המשיח, הנרמזים באגדותיו של רבה בר בר חנה.

צבי ברנשטיין הגיע ל-NDS ב-1999. הוא בעל תואר שני מאוניברסיטת ניו יורק ולמד בישיבת רבנו חיים ברלין ובישיבת מיר בירושלים. בתפקידו הנוכחי הוא מנהל מחלקה בתחום המחקר והפיתוח. נשוי לתמר, אב לשבעה ילדים וסב לשניים.